

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendőek.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 "
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 "
— Hirdetések díjszabás szerint. —										

Legyünk óvatosak!

Itt az aratás, következik a cséplési időny. Az ügynökök megindultak, kínálják a különféle cséplőgépeket. Elgondolva az áldozatok nagy számát, kiket az ügynökök rászedtek, — ezen sorok írására határozottan el magamat óvatosságra intve paptársaimat, a kántor-tanítókat és minden embertársamat.

A lovas cséplőgépek már lejártak, a tüzes gőzgépek is lejáróban vannak. A benzinmotorok jöttek divatba, a kisgazdáknak most ezeket ajánlják nyakra-főre, minden dicsőretet reá halmozva, azt is mondják, hogy nem kell melléje gépész, majd a gyár leküld egy szerelő gépészt, az majd egy embert betanít egy pár nap alatt, ki aztán járathatja a benzinmotort és a cséplőgépet.

Hát ebből csak annyi igaz, hogy tényleg a benzinmotor mellé a törvény nem követeli a vizsgázott gépészt, mint a tüzes gép mellé. De azért szakértő kell a mellé is, a kontár több kárt csinál, mint

hasznót. A benzinmotor kényes, nagy figyelmet, körültekintést, gondozást, takarítást kíván, amit csak rendes, szakszerű gépkezelésből is vizsgázott, vagy legalább tanfolyamot végzett teljesíthet a kiváltságnak megfelelően. Tebát ne üljön fel senki sem az ügynökök azon állításának, hogy a benzinmotorhoz nem kell gépész, mi ezt elbittük, meg is adtuk az árát, a nem szakértő kezelő a viztartányban téli időben is a vizet benne hagyta és a viztartány elrepedt és több más kisebb-nagyobb baj keletkezett a szakavatatlan kezelés folytán. Most beláttuk, hogy sokkal olcsóbb lett volna, ha kezdetől fogva rendes, szakavatott gépészt tartottunk volna.

Óvakodjunk a félrevezetéstől!

Még csak azt jegyzem meg, hogy a cséplőgép csak annak fizeti ki magát, ki maga jár vele, maga kezeli, vagy pedig tőkepenzes vállalatot csinál, tőkéje után 4—5 százaléknál többet akar kapni s rendes gépészekkel kezelteti.

Nem papnak, kántor-tanítónak való sem kisgazdáknak. Ha kisgazdák közösen a tulajdonosok, rendszeres összevezesnek és nagy kárt szenvednek.

Vigilate et sobrii estote.

Sz. Gy.

Értekezletek Csíksomlyón.

A jól sikerült lelkigyakorlatok után a papság folyó hó 9-én délelőtt 9—10 óráig értekezletet tartott, melyen az alkoholkérdés volt tárgyalva. Szabó alkoholelles szövegségi elnök előadása, Dr. Kászoni Alajos, Balinth György és Jakab Lajos hozzászólásai után az értekezlet egyhangul elfogadta a Szabó által előterjesztett következő határozati javaslatot:

1. Mondja ki az értekezlet, hogy a korezmáknak vasárnap és ünnepnapokon zárva tartását követeli és annak keresztülvitele érdekében minden tőle telhetőt megtesz.
2. Az ivási kényszer és ivási szokások ellen a harcot felveszi.
3. Minden községben szervezi az alkoholelles fiókszövetséget, hogy a józanító elveket a községekben meggyökereztesse.
4. A torozások betiltását kéri meg az egyházi és világi hatóságoktól.

TÁRCA.

Fürdői levelek.

Tusnádfürdő, 1909. július 10.

Már két napja, hogy Tusnádfürdőn vagyok, s még sem volt eső, — csak éjjel. Az időjárás kezd nobilis lenni. Csak jönne már a nobilis közönség is. Bátorság szükséges mindenestre, de mellekesen pénz is. Minél több, annál jobb. A levegő felségesen jó és kifogyhatatlan. A kútnak bő víze van és igen jó hatású. Az igaz, hogy a vizért fizetni kell, de a levegőért még senki sem fizetett az én tudtom szerint, de nem is kértek érte semmit. Ennél olcsóbb fürdő tehát a világon nincs. Fürdőni nem muszáj, de ha valaki akar fürdeni, szabad és lehet benn a födelek alatt jó pénzért és nyugodtan, künn a szabadban, különösen a Szent Anna tónál ingyen, de aggodalmak között. A csukástóban is történik fürdes, de azt rendszeren titokban tartják, még ha jól esik is. Az igazgatóság nagyon nemes léven, a jó házi

orvosnak megis megmond mindent. Rendnek muszáj lenni.

Azonban a sporttelep sok némaságot rejt magában. Alig kezdett épülni, már is a régi jó idők tisztelteméltó romjanak képét öltötte magára. Bizták volna csak Kristó F. bácsira, volna ott már szép palota és pezsgő vig élet. A ragadozó csukák se lennének olyan kegyetlenek családjaik iránt. Aki királyi koronát kovácsolt, mire egy ország olyan büszke, miért ne tudott volna egy szép és alkalmas sporttelepet összekovácsolni. Kristó F. bácsi t. i. 1881. évben a bukaresti arzenálban királyi koronát kovácsolt a román király számára, mit sokat nem tudnak, pedig a korona még használatban van. A készítés így történt: a töröktől elfoglalt egyik legszebb agyú esővéből abrascsokat, mondjuk karikákat esztergályozott le Dézsi Ede acelesztergályos; ezen karikákat rajz után kikovácsolta Kristó Ferenc bácsi, aki most itthon úr; a kikovácsolt karikákhoz gombokat esztergályozott egy Belgrádban lakó magyar ember, ki aztán az egyes részeket símitotta, fénvezte és összeállította. Így tehát

Románianak a koronát magyar emberek adták, mi magában dicső dolog, de az a baj, hogy ezen példa miatt mások is tőlünk mindig koronát kívánnak.

Van itt még más nevezetesség is. Az Olt vízen keresztül valami lángeszű mérnök függő hidat készített. Bizonyos körök nagyra voltak vele s a világ nyolcadik csodájának tartották. Azonban Kristó F. bácsi hunyorított egyet bal szemével és mosolygott, de nem szót semmit. Sokan baljósokat kockáztattak meg, de akik jó lelket ismertek, semmi rosszat róla nem tettek fel. Azonban sejtettek, hogy valaminek történni kell. És történt is.

Egyszer, egy gyönyörű szép reggelen, napfelkeltekor, egy még le nem fekvő gallér fekete alakokkal megjelent Kristó bácsi ikerváriszerű villájának udvarán, hogy ábrándjainak feljethetetlen képét valami kedvence nőta hangjainál bájos szemének felnyitására serkentse. De ezek csodája! A gallér le nem tanult hangon rémítő nagyot kiáltott, a fekete sereg elrohant és napokon át talashangon játszott, a házi lakók pedig hol az ablakhoz, hol az er-

OBERBAUER A. UTODA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„a legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlok stb. gyára.”
 Arjégyék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagyon tanulságos értekezet volt és sok eredményt várunk utána.

10 órától 12 óráig a kath. népszövetségi értekezetet tartottuk meg.

Zboray képviselő nyitotta meg, azután Haller ismertette a népszövetség célját, mutatta ki annak szükségességét. Dr. Ernst, Zborai és Göresöni beszédei után Szabó esperes méltatta a magas nivójú előadásokat, ismertette az erdélyegyházmegyei állapotokat rövid vonásokban, feltüntette a nehézségeket, melyek a kath. népszövetség megalakítását késleltetik. Meg van győződve, hogy miután a kezdet nehézségei legtöbb helyen le vannak győzve, egy év alatt nagy eredményt érünk el Isten segítségével.

Orbán János gyógyszerész a csikmegyei állapotokra mutatva, szíves készséggel ajánlkozott, hogy meghívásra bármely plébániába szívesen megy a kath. népszövetség megalakítása ügyében.

A papság örömmel vette ezen kijelentést tudomásul.

A vármegyei szervező bizottság megalakítása után lelkesült hangulatban ért véget az értekezet.

A Csiksomlyón 1909. július 5—9. napjain tartott lelkigyakorlatokon részt vettek:

1. Anda Géza segédlelkész Piski.
2. András József segédlelkész Csikrákos.
3. Antal József plébános Csikmenaság.
4. Antal József segédlelkész Gyergyószentmiklós.
5. Bajna Ferenc plébános Csatószeg.
6. Bartalis János lelkész Borszék.
7. Bálint Lajos főesp.-plébános Csiksomlyó.
8. Bálint György, főgimn. tanár Brassó.
9. Csató Ferenc plébános Tüskös.
10. Csató János főgimn. tanár Csiksomlyó.

kelyekre, hol az udvarra rohantak, Jézus Mariát kiáltottak és keresztet vetettek, talán még a zsidók is. Meg volt a bosszú.

A két villa között sohasem látott óriási pántlika volt kifeszítve és K. bácsi nyugodtan sétált rajta. A kedélyek lecsillapulása után kiűnt, hogy az a nagy pántlika tulajdonképpen függőhíd ereből készítve, mit K. bácsi függesztett oda, hogy vendégei egyik villából a másikba mindig jó levegőben, a föld érintése nélkül átjáródokolhassanak.

Az Ott vízének függő hidját ezek után csakis titokban, bizalmas körben merik emlegetni.

Június 1-től a mai napig 470 vendég érkezett ide. Az előzékenység csodálatos. Minden vendég tiszteletére külön új lámpa gyúlad ki. A házmesterek meg nagyon szerények. Volt eset rá, hogy egyes kiváltságos vendégnek kezdet csókoltak. Azonban azt semmiképpen sem tudtam kidzriteni, hogy valjon a fűdő-igazgató úrnak legalább titokban kezdet csókolnak-e. A kocsisokra és más hasonló rangú emberekre is ilyen gyanúm van. Az igazgató úr költői érzelmű ember, de mégis a nagy hangú szerelmesek szeretik, ha valami tárgyalása van — másokkal. Az igazgató úr ugyanis azon a nézetben van, hogy az ember, ha fűdővendég is, se nem fülemile, se nem paesirta, se nem rigó, hogy párját, vagy fűszket ábrándos dalokkal hirdesse.

Az is nevezetes, hogy most a szépen festett padokhoz nem ragadnak a szép selyem-

11. Botár Gáspár főgimn. hittanár Szamosújvár.
12. Dobordán Károly plébános Segesvár.
13. Eröss József főgimn. tanár Csiksomlyó.
14. Fáraó Simon alesp.-plébános Szépvíz.
15. Fejér Manó tb. kanonok Szepsiszentgyörgy.
16. Fuchs Gusztáv plébános Udv.-Szentlélek.
17. Gaal Tamás segédlelkész Gyóalfalu.
18. Gábosi Dénes lelkész Delne.
19. Gáspár Béla segédlelkész Tusnád.
20. György Lázár lelkész Méréfalva.
21. Jakab János lelkész Csikszentlélek.
22. Hollanda János segédlelkész Csiksomlyó.
23. Hortáver Viktor plébános Kiskapus.
24. Hosszú Ferenc főesperes-plébános Csikszentkirály.
25. Incze Domokos plébános Csikszentgyörgy.
26. Fülöp János segédlelkész Csikszereda.
27. Jakab Lajos plébános Csikszentmiklós.
28. Jankó Antal plébános K.-Sárfalva.
29. Kaesó Boldizsár plébános Alsócsérnaton.
30. Kakucs Ferenc segédlelkész Gyergyócsomafalva.
31. Karácsony József képezd. igazgató Csiksomlyó.
32. Kassai Lajos régens Csiksomlyó.
33. Kolín István plébános Kolozsmonostor.
34. Körödi Mihály plébános Csikszentmiklós.
35. Kovács András kép. hittanár Csiksomlyó.
36. Kovács Mihály plébános Szépvíz.
37. Körösi Géza lelkész Gyimesfelsőlök.
38. Dr. Kászonyi Alajos plébános Karcfalva.
39. Lakatos Gáspár segédlelkész Csikszentdomokos.
40. Lőrincz Sándor plébános Csikszentimre.
41. Márkos Endre lelkész Csiktaploca.
42. Márton Béla segédlelkész Kézdiszentlélek.
43. Márton Andor főgimn. hittanár Nagyseben.

kötösök, sem pedig az új táblák nem mutatják visszafelé az utat.

Még többet írnek, de Kristó bácsi kedvenc Béla fiával hívat, mert olyan bivalat akar mutatni, ami tulajdonképpen disznó.

Tusnádfűdő, 1909. július 12.

Még mindig szép idő van. Ki is használjuk. Minden sétány kora reggelől késő estig tele volna emberrel, ha elég volna hozzá a jelenlevő publikum.

A fűdőkben is már lehet látni élő lényeket, t. i. fűdővendégeket. A pénztáros kisasszony a tizedik kötet regényt már nem képes megszakítás nélkül olvasni. Az igazgató úr hivatalában is már több ideges ember rendel magának nyugodtabb percekét és rendszeresen sikerrel. A tejben is kevesebb már a viztartalom, mert jó meleg idő lévén, jobb a takarmány. A postás kisasszony eddig hidegvérű volt a sok hideg eső miatt, azonban most a melegben kezd ideges lenni, mert olyan levelek kiadását kéri tőle, miket még meg sem írtak. Nehogy mulasztás történjék, még csólnakzni sem mer menni, pedig a tő nem is nagyon mély. A eukrászat is ma megnyílt zárt ajtóik mögött nagy sikerrel, jó zene és még jobb pezsgő mellett. Csakis kiváltságos lények vehettek részt benne. Holnap már más halandók is kapnak ott hideg fagyaltot s ha kérnek, meleg sört is. Uri fellépésű egynékes reggeli kávéra és délutáni uzsonnára is számíthatnak. Úgy értesültem, hogy a mézárós is már kevesebb mesét mond és

44. László János plébános Radnót.
  45. Máthé István esperes-plébános Baróth.
  46. Molnár Imre segédlelkész Torda.
  47. Nagy Béla segédlelkész Gyergyóremete.
  48. Nagy István lelkész Nagysink.
  49. Németh Gyula lelkész Torja.
  50. Rész János főgimn. hittanár Csiksomlyó.
  51. Sebestyén Mózes esperes-plébános Zetelaka.
  52. Solyom Géza plébános Gelence.
  53. Szabó György esperes-plébános Nagyerne.
  54. Szigethy Gyula plébános Csikszereda.
  55. Szigethy István plébános Egrestő.
  56. P. Tima Dénes vicarius Csiksomlyó.
- A lelkigyakorlatok vezetője Alaker István S. I. Pozsonyból.

Tanítóegyesületeink Szövetségének egy éve.

Jelentés az 1908—1909. évi működéséről.

Az Erdélyi Róm. Kath. Tanítóegyesületek Szövetsége az 1908—1909. iskolai évvel tényleges működésének hatodik évét töltötte be. A tisztelt egyesületi képviselők tájékoztatása végett röviden beszámolunk Szövetségünknek ezen évről.

A Szövetség választmánya a lefolyt év alatt is a körülményektől megengedett módon igyekezett, hogy a Szövetség szándékainak megfelelő működéssel szolgálja az egyházmegyei tanítóság ügyét. Első sorban az 1908. évi július 14-iki közgyűlés határozatait hajtottuk végre, másodsorban jelenlegi közgyűlésünket készítetük elő. Ezen célból három választmányi gyűlést tartottunk s ezeken a felmerülő ügyeket elintéztük.

Hogy a közgyűlésen felmerült indítványok és határozatok az egyházmegyei hatóságnak tudomására jussanak, jegyzőkönyvünket még az 1908. év folyamán felterjesztettük püspök urunk-

jobbán ügyel marháira. A hivatalos zongorát is javítják, de egyik a hurját nem képesek egyenesre kihuzni. Valami lakatosmester ajánlkozott a műtetre, de egyik irigy ellenlábasa meghusított minden igyekezetét. Az idő meggyógyít mindent — és a patika.

Majdnem elfelejtém a nevezetes bivalat. Csakugyan megnéztek. Nagynak elég nagy, feketének is elég fekete; azonban szarvai nincsenek, de annál több füle van. Nyugodt pillantásokkal fogadta látogatóit, sőt közelebb is lépdelte hozzájuk. Mivel szarvait halandó még nem látta, füleit pedig letagadni nem lehet; s azonkívül sok apróság képezi díszes kiseretét: természetrajzi, még el nem felejtett ismereteink alapján kinyomoztuk, hogy ez a lény, nem félelmetes bivaly, hanem szelíd és tisztességtudó disznó.

Ez a jó lény egyszersmind a fűdő barometere, azaz időjósja is. Ha behúzódik az ől belsejébe és rosszkedvű hangokat hallat: akkor bizonyos, hogy már rossz idő van, vagy legalább az lesz. Ha azonban kiheveredik a napfényre, vagy pláne az ő kedvenc tavának szélére és jó kedvűen dudol magában: akkor bizonyosan jó idő lesz, vagy pedig már megvan. Most éppen napfényen sütkeznek. Az igaz, hogy nem szalonképes, mi miatt a fűdő területén kívül mulat, de ez őt nagyon nem bántja. Ugyis tudja, hogy családjából sokan voltak, vannak és lesznek szalonképesek.

Feltűnő, hogy a fűdő gyönyörű szép környékén nem lehet hallani szép madárdalt. Azt mondják, hogy az éneklő és más madarak to-

hoz. A közgyűlés jegyzőkönyvére adott választ a tárgysorozat pontjai között terjesztjük elő.

Gál Sándornak a tanítói nyugdíjtörvényről tartott előadása indítványozó részzeit a Kath. Tanügyi Tanácsnak a Népművelésben közzétett felhívása értelmében aug. 12-én elküldöttük Számborovszki Rezsőnek, hogy az erdélyi kath. tanítószákvánalmi is tekintetbe vehetők legyenek. Ugyanezen pontokat kérelem alapján az egyházmegyei főhatóság útján felküldöttük a nmlt. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz.

Gál Sándor felolvasásával kapcsolatban a közgyűlés indítványt fogadott volt el, hogy azon kántorok érdekében, akik koruk miatt a nyugdíjalap megalkotásakor abból kiszorultak, járuljunk kérelemmel püspök urunk elé. A közgyűléstől adott ezen megbízásnak eleget tettünk és a Gál Sándor szerkesztette kérést a főpásztor önmagyméltóságához felterjesztettük.

A múlt évi közgyűlés megbízta az elnökséget, hogy az 1908. évi közgyűlésen örökös tiszteletbeli elnöknek megválasztott Imets F. Jakó apátkanonok, volt elnökünk iránt a Szövetség háláját kellő formában fejezze ki. A szövetségi tagok aláírásával ellátott üdvözlő iratot okt. 15-iki választmányi gyűlésünkön nyújtottuk át Imets apátkanonoknak, ki hálás köszönettel adózott a Szövetség kegyeletes megemlékezéséért.

A múlt évi közgyűlésünkkel kapcsolatban meg kell emlékeznünk még arról is, hogy a magyarorsz. latin és gör. szertartású r. k. tanítók segítő alapjának Szász Károlyt választotta volt meg. Nevezett szövetségi tag a megbízásban eljár és a gyűlésen való jelenlétét a nyomtatásban kiadott jegyzőkönyvvel igazolta.

A múlt gyűlésen a Népszövetség érdekében végement eszmecsere és elhangzott beszédek miatt a nmlt. vallás és közokt. miniszterium szept. 12-én bekívánta július 14-iki jegyzőkönyvünket. Erre 1909. évi március 29-én 119518. sz. leiratában helytelenítette, hogy a gyűlés politikai agitáció színhelyévé tetetett,

ajását mind megették a mokusok s ezért nincsenek éneklő madarak. Valamelyik ügybuzgó ember e miatt kiirtotta a mokusokat, teljes jó akarattal és most már sem éneklő madár, se mokus nincsen; de van elég szunyog és légy a „Legyes” környéken.

Az úri turisták, kik nem pumpolnak, szép számmal megindultak.

Gyönyörűség most a Bálványosfürdőn és a Szent Anna-tónál ácsorogni. Újabb és újabb, valamint szebb és szebb társaságok tűnnek fel és tűnnek el mindkét helyen nagy vigasságok között. Hamarosan engem is elragadott egy kedves társaság. A jó séta nagyon kellemes volt az Anna-toig és vissza — eső nélkül; mindenkinek ajánlom, hogy amíg él, ezt az útát tegye meg. Ma P. A. urat, ki először jár itt életében, két abstinens ifjú pap vezette föl eme szép helyekre. Oly sok szépet látott már, hogy lehetetlennek tartja még szebb helyeket is láthatni. Mi nyugodt lélekkel erősítettük, hogy még szebb helyeket fog látni. A kis kápolnába, teljesen elkészülve még a halálra is, reggel hat órákor indultak a veszedelmesnek képzelt, valóságban pedig páratlanul kedves és kellemes kirándulásra. Az baj és feltűnő, hogy mindenki elégán és feltűnő helyen keresi a szép, toronyos kápolnát, azonban megtalálja egy pincének látszó, lakoszóbak alatti helyiségben. Minden esetre ez is jobb, mintha semmi sem volna. Üdvözlettel

Mási.

ahogy azt a gyűlés 12. pontjából a miniszterium kiolvasta és arról a gyűlésen személyesen részt vett esikvármegyei kir. tanfelügyelő jelentéséből értesült, egyttal figyelmeztette a Tanítóegyesületek Szövetségét, hogy az említett pont alatt hozott határozatából kifolyólag életre kelő akcióban úgy a tanítók, mint a lelkesek, de általában az egyesület minden tagja kerülje az állami intézmények és más felekezetek ellen irányuló ellenszenv keltését és a következmények terhe alatt tartózkodjék a jövőben az alapszabályokkal össze nem egyeztethető hasonló túlkapásoktól, mert ellenkező esetben kénytelen lesz a Szövetséggel szemben eljárni. A miniszteriumnak ezen leiratára a főpásztor önmilga útján részletes válaszbán ismertették a gyűlés lefolyását és igazoltuk magunkat az agitáció vádjá alól. A Népszövetségnek népvédő irányzatát állítottuk szembe a politikai izgatás vádjával és általában Szövetségünknek épen a magyar nemzeti érdekért folytatott működését emeltük ki; a tanterv bíralatára nézve kiemeltük, hogy talán az állami Tantervet és Utasításokat nem kell feltelni a bíráló felszólalásoktól.

A tanmenet és mintalecek kidolgozására kiküldött bizottság munkálatait kiadtuk végleges átsimítás végett egy szűkebb bizottságnak Karácsony József tanítóképzőint. igazgató és szövetségi alelnök vezetésével. A bizottság a munkát elvégzése alól több dolgozat fogyatékoságára való utalással kimentette magát. Erre az egészet kiadtuk Buzás Jánosnak, a terv eredeti megindítójának, hogy a végső átdolgozást végezze. A végleges határozás a munkálatok sorsa felől a szövetségi gyűlés hatalmában van.

1907. évi gyűlésünk feladatává tette az elnökségnek, hogy a hitvallásos iskolák tanítói számára a kedvezményes jegyek érdekében intezzen kérelmet a kereskedelemügyi miniszteriumhoz. A válaszbán (1907. aug. 1. 61820.) a miniszterium a kérés teljesítését megtagadta, de felhívta Szövetségünk figyelmét 15 napnyi időre kiadott vasuti bérletjegyekre, melyek olcsóságuknál fogva épen alkalmasak tanulmányutak megtevésére. A Szövetség választmánya ezzel szemben apr. 30. újabb feliratában azt kérte, hogy a bérletjegyek időtartama 15 napról hat hétre terjesztessék ki.

Működésünk második része úgy, mint a megelőző években is, mostani közgyűlésünk előkészítésére irányult. Ezen tárggyal két választmányi gyűlésünkön foglalkoztunk. A Szövetség kötelekébe tartozó egyesületek a folyó évben is felkértük, hogy tagjaik közül jelöljenek ki előadókat. Az előadásra vállalkozó tagok közreműködését készségesen vettük tudomásul s előadásukat tárgysorozatunkba iktattuk. Sikerült továbbá megnyernünk előadoul vendégképen Balla István gyulafehérvári igazgató tanítót is. Meg kell továbbá említenem, hogy a gyűlés eszméjét főpásztorunk önmilga szintén örömmel fogadta s az ezen ügyben kétszer tisztelő elnökséget kegyesen biztosította pártfogásáról.

Az alapszabályok köteleességévé teszik az elnökségnek és választmánynak (10. §), hogy a kötelekébe tartozó egyesületek működéséről is nyujtson áttekintést. Hogy ezen köteleességnek legalább napjában eleget tehesünk, az egyesületeket kértük volt, hogy évi működésükről tájékoztassanak, tagjaikról küldjenek be kimutatást és a tagok után járó illetéket 1908-ra fizessék be. A különböző egyesületek működésének összehasonlító bemutatására ösztönt szolgáltathat arra mindegyiknek, hogy munkásságukban az eddig elért fejlődést tartsák meg s azon nemes céloknak, amelyek létre hozták, minél nagyobb mértékben igyekezzenek megfelelni. Az alsófehérmegyei egyesület rendes tag-

jainak száma 18. Az idén is csak egy közgyűlést tartott. A csiki egyesület tagjainak a száma 101. Elnöke Zsögön Zoltán. Az egyesület 1908. szeptember 22-én tartotta 38. évi közgyűlését; az alsíki és felcsíki fiókkör két-két gyűlést tartottak. Az alsíki fiókkör elnöke Todor István, a felcsíki Ferencz József. A gyergyai egyesület elnöke László Dénes, a tagok száma 80, az elmúlt iskolai évvel működésének 39. évét töltötte be, működését az egyesületi gyűléseken és önképzőköri összejöveteleken fejti ki. A kézdi-orbai egyesület elnöke Szabó Sándor, tagjainak száma . . . Tartott két rendes és egy választmányi gyűlést. A küllői egyesület elnöke Mártonffy Sándor. Tartott egy közgyűlést. A maroskerületi egyesület elnöke Kovács Pongrác; tartottak két vándor- és egy közgyűlést. Az udvarhelyi egyesület elnöke Mikes János gr., a havasalfi fiókegyesülete Szabó Antal, a sóvidéki Tamás István. Az esperes ker. ált. egyesület egy közgyűlést, a sóvidéki fiók két gyűlést tartott, ez utóbbinak 22 rendes tagja van. A kolozsmegyei egyesület felújítása folyamatban van, ezen célból Hirschler J. kanonok-plebános a szövetségi elnökségtől bekérte a Szövetség alapszabályait.

Egyesületeink a lefolyt évben is tevékeny működést fejtettek ki minden irányban. A tárgysorozatok rendes pontjai voltak a gyakorlati tanítások, amelyeknél elismeréssel kell kiemelni, hogy a papság is majdnem mindenütt közreműködött a hittanból vett tanítással. A gyakorlati tanítások mellé sorakoztak a szavalatok, melyek több helyt hozzájárultak a gyűlések élénkítéséhez. A felolvasók tárgyukat a pedagógia, gazdasági élet és szocializmus teréről vettek és igen sok helyes gondolatot penditetek meg. A napi kérdések, új törvények több helyt találtak feldolgozóra.

A n a p i e s e m é n y e k közül első sorban föl kell említeni a szentséges Atya 50 éves papi jubileumát, melyet a kézdi-orbai, a gyergyai egyesületek és a sóvidéki fiókkör ünnepeltek részint az elnöki megnyitók kapcsán, részint külön felolvasásokkal. Z s ö g ö n Zoltán a csiki e. közgyűlésen elnöki megnyitójában a tanító szocialis tevékenységének irányát fejtegette úgy nemzetgazdasági, mint paedagogiai alapon. T a m á s István a sóvidéki fiókkörben a titkos és nem titkos társulatoknak az egyenlőség és szabadság jelszavak alatt véghezvitt üzemleiről szólt. A felnöttek oktatására, tekintettel az új választási törvényre, több egyesület indított mozgalmat, sőt vette munkába az analfabéták oktatását, így a kézdi-orbai e., az alsíki fiókkör, a marosi e., az udvarhelymegyei. Majdnem mindegyik foglalkozott a tanítói nyugdíj törvény megújításának kérdésével. G á l Ambrus korondi tanító a sóvidéki körben a tanítószákvánalmi hivatali és társadalmi helyzetéről értekezett. K i c s i d B. a kézdi-orbai egyesületben „Az egyház tanító joga az iskolában” címmel tartott előadást.

Élénk megbeszélésekre adtak alkalmat a g a z d a s á g k ö r é b e e s ő k é r d é s e k. O s v á t h M. (marosi e.) a szőlő- és borkezelést, P é t e r f f y B. malomfalvi t. (sóvidéki f.) a madárvédelmet, K e r e z s y L. a házi és népipart, F e r e n c z József elnöki megnyitójában a madárvédelemmel kapcsolatban a mesterséges madáretetőket és madárköltetők készí-tési módját, az alsíki körben P á l o s y Géza, a gyergyaiiban ifj. J ó z s a S á n d o r a madárvédelmet tárgyalta. A faiskolánok jobb helyen való elhelyezése előfordult a marosi egyesületben.

A paedagogiai vagy paedagogiával szoro-

H I R E K.

Fürdői levelek.

Szováta. A csodás vízi Szováta fürdő is megkezdődött az idény, de bizony a folytonos eső nem teszi valami kellemessé az itt tartózkodást. Hűvös a levegő is, a Medve-tó vizének felszíne lábujnyira szinte elviselhetlen hideg és a hegyekről bele folyó vizektől zavaros. De legkellemetlenebb az, hogy az utak járhatatlanok, mert ragadós, sikamlós sár borítja majdnem minden utat, a fűtákat sem véve ki. A fürdőközönség tehát unatkozik, s minthogy nem fürdődhetik, hiába költi a drága pénzt és tölti a még drágább időt.

De hát nem erről akartam első sorban írni, hanem arról az öröndetes tapasztalatról, hogy eltérőleg a többi fürdőtől, hol eddig jártam, pedig már sok honi fürdőt bejártam, itt Szováta katholikus hitéletet is lát az ember. Szent mise van mindennap kétszer is, 7 órákor, midőn a szenttamási plébános és 8 órákor, amidőn egy ott lakó ferencdi atya mond misét. Mindkét mise alatt a kis kápolnácska, mely a mikházi Conventé, szinte tele van hívőkkel, sőt gyónó is majdnem naponta van. Vasárnap pedig, a midőn többnyire három mise van, mert 9 órára is akad miséző pap, mindig tömve van a kápolna, sőt be se férnek. Igazán annál szomorubb, hogy tartozodik Szováta oly katholikus pap is, talán több is, ki nem vesz tudomást arról, hogy Szováta is elegendő lehet tenni az Anyaszentegyház második parancsának. Ezt a szomorú tapasztalatot azonban — sajnos — a legtöbb magyarországi fürdőn megszerezheti az ember. Nem tudom, vajlon esetenként az itt működő kabare' társulat előadásairól is hiányzanak? Bajosan hiszem! Bizony ezeknek jó volna meg gondolni az édes Üdvözítő ezen szavait: „Sic luceat lux vestro coram hominibus“.

*

A „Közművelődés“ 25. száma nagyon aktuális és időszerű kérdést vetett fel „Fürdőink és azok pásztorációja“ című tárcáikében. Talán nem emelte ki elegendő, hogy a misemondás alkalmának hiányát első sorban azok a papok érzik, akiket valami speciális baj olyan fürdőhelyre utal, ahol nincs közel sem templom, sem kápolna.

A nevezetesebb fürdők Erdélyben különben többnyire katholikus helységben vagy ennek határában vannak. Nagyobb részt van plébánia, templom. De némely helyen ez olyan távol van a tulajdonképeni fürdőtől, (mint épen Szováta is), hogy sem a betegek, sem a papok, sem a laikusok nem igen jutnak el oda. Ha az ilyen helyeken egy természet kápolnának lehetne berendezni, a helyi lelkész, aki úgy is ki szokott rándulni a fürdőre, hetenkint egyszer-kétszer könnyen átmehetne oda misézni.

Ami a cikkben felsorolt fürdők közt speciáliter Szováta't illeti, erre legyen szabad néhány megjegyzést tennem. Nagyon jól ismerem az erdélyi fürdőket, a legtöbb magyarországit és sok külföldit is. Szováta rá évek óta elzárándokolunk. A feleségem 30 éves rheumájával már sok fürdőt kipróbált, de egy sem vált be úgy, mint Szováta.

Szóvata új fürdő. A csodás Ilyés-tó, melynek az egész világon nincs párja, a most élő emberek szeme láttára keletkezett. Néhány évvel ezelőtt a mikházi szentferencrendiek egyszerű, de igen kellemes és előnyös fekvésű hospitiuma az egyedüli épület volt a felső telepen, az Ilyés-tó tájékán. Szováta rohamos fejlődéséhez nem fogható semmi más hazai fürdő

haladása. Természetes, hogy ez a rendkívül gyors lendület a készülés némely zavaró nyomait mutatja és némi kényelmetlenséggel is jár. De egészben véve nem lehet azt mondani, hogy Szováta hiába keressük azt az izlés és kényelmet, amit pl. Tuszád, vagy Borszék nyújt. Mindkét tekintetben Szováta most is kielégíti a nem túlzott igényeket. Néhány év múlva pedig, ha nagyjában ki lesz építve, izlés és kényelem dolgában biztosan nagyon túl fog tenni bármelyik erdélyi fürdőt.

Igaz, hogy a hospitium kápolna-terme sem nem nagy, sem nem díszes. De azért nem kicsinylendő. A lelkes és buzgó barátok közül a fürdőidény alatt egy-kettő rendszeren a hospitiumban tartozdik. A nagybuzgalmú előzékeny községek plébános, Gazda Dénes esperes a hospitiumnak Isten nevében gondos szindikusa, ki nek magának is díszes villája van a kápolnához egészen közel, elég gyakran kilátogat a fürdő telepre. Rendszeren van a fürdővendégek közt is egy-két katholikus lelkész. Pásztorációban tehát nem igen van hiány, a napokban is a szokásos búcsun 5—6 lelkész gyónatott itt és az esős idő mellett is ezrével sereglett ide az ájtatos nép.

Persze, hogy nagyon kívánatos volna, hogy a kázikápolnának készült kicsiny szobán kívül egy tágas imaház emelkedne a felső telepen, amely külső díszére is beleillenek abba az előkelő és fényes környezetbe, amit a pompás fejlődő fürdőtelep nyújt.

Nem is volna nagyon nehéz ennek a megteremtése. A fürdőbirtokos családja és előkelő nagy rokonsága nagyjából buzgó katholikus. A szentferencrendieknek a hospitiumon kívül nagy szállójuk és értékes birtokuk van itt. E célra rendezett hangversenyekkel és egyéb előadásokkal szép összeget lehetne összegyűjteni.

És van is már egyetemes gyűjtés, amelyet esetleg meg lehetne nyerni a nemes célra.

Szóvata fürdő felső telepét a Teremtő elárasztotta áldásaival. Csak épen az ivóviznek nem volt bővíben. Az én kedves komámasszonyom, Jászai Mari, a nagy művésznő, a lelkes honlány, a nemesszívú emberbarát éveken át Szováta előadásokat tartott és rendezett egy monumentális Mária-kút javára. Közben azonban az alkotó tevékenységű fürdőigazgatóság egy fél patakot átterelt a fürdőbe és ez a nagyszabású vízvezeték pompás ivóvízzel látja el most igen bőven az egész telepet úgy, hogy a Mária-kútnak az eredeti terv szerinti létesítése még nem közzükséglet.

Az arra a célra összegyűjtött összeget szerény véleményem szerint úgy lehetne a legnemesebben felhasználni, hogy az magva volna a kápolnára való erélyes és buzgó gyűjtésnek. Ha a szükséges összeg együtt lesz, akkor egy szép, nagyobb kápolnát emelnének, tesszem, Szűz Mária tiszteletére. E kápolna előtt, vagy talán az apszisának egy fülkéjébe a vízvezetéknek egy nagyszabású csurgóját rendeznék be. Ez volna a Mária-kút. Nagyon illenének egymáshoz, a szentegyház, osztó helye a malasztoknak, az üdv forrásának és az üdítő friss vízforrás. Hiszen úgy kívánkozik a lélek az Isten igéje után, mint a szarvas a hús patakhöz.

Jászai Marit, akik főleg egy onnan immár elkorrodott vendéglős tapintatlansága idegenített el Szováta'tól, talán vissza lehet oda édesgetni és rá lehet bírni, hogy egyezzen bele az általa gyűjtött összegnek ilyenmő felhasználásába és arra, hogy az immár magasabbra tűzött célra folytassa az apostolkodást. Akkor nemcsak tágas kápolna emelkedne Szovátafürdőn, az Isten dicsőségére, a fürdőhely díszére és hasznára és a vendégek üdvére.

sabb érintkezésben álló kérdések szintén sok felolvasót foglalkoztattak. Mikés János gróf a tanítói hivatás magasztosságát fejtette ki, (udvarhelyi egyesület.) Az iskolák jobb felszerelését és könyvtára kibővítését tárgyalta a marosi e. Molnár Lázár „A család és iskola együttes munkálkodását a vallás és erkölcsi nevelés érdekében“, c. tételt, Szász Károly (alsófehérmegyei) az engedelmisséget, Györke Á. az iskolai fegyelmest, Tódró I. alsó-siki fiókköri és Ferencz József felső-siki fiókköri elnök, továbbá Kömény Gyula az iskolai kirándulások hasznait, Gyuresovecz K. úlkei t. (sővidéki f.) a történelmi tanítását a népiskolában tekintettel a hazafias szellem ápolására fejtegette. Sántha A. (gyergyai e.) a tanítók egészségügyét tárgyalta. Az udvarhelyi r. k. ált. egyesületben Szemlér Ferenc a népiskolának a gimnáziumi tanulmányokra való előkészítő munkáját taglalta.

Az újabb iskolai törvényeket magyarországi Kőrödy Péter dr., ki az 1908. é. XLVI. t. cikkét fejtegette különös tekintettel a kath. iskoláknál az 1909/10. isk. évben beálló jövedelem esőkkenesre (alsófehérmegyei e.) Keressy A. az 1907. évi XXVII. t. c. 2. és 3. §-ainak előnyeiről és hátrányairól tartott előadást.

Az egyesületeket ezeken kívül foglalkoztatták az egyforma könyvek használata (kézdi-orbai e.), a szövetkezeti eszme (u. a.), az alkoholizmus elleni védekezés, a tanítóknak a községek képviselőtestületben való részvetele. (Sővidéki f.)

Ezek alapján az egyesületeknek a szellemi téren kifejtett munkásságát elegendő figyelemre méltónak tekinthetjük. Elismerést érdemel különösen azon egyesületi tagok fáradozása, akik arra vállalkoztak, hogy a felnőtteket irni-olvasni tanítsák.

Szellemi ügyeinkről az anyagiakra térve felelőnk, hogy vagyoni erőnk a mult évihez hasonló szerény keretekben gyarapodott. Az egyesületek közül a tagsági díjakat beküldők: az alsófehérmegyei 1050 K., a siki két izben 20 K., a gyergyai 1908-ra és 1909-re 71 K., a kézdiorbai 1350 K., alapító tagsági részletekből befolyt 2360 K., kamatjövdelem 3407 K., az összes bevétel 179 K. 67 fill., a kiadás 2885 K. A tiszta vagyon 92827 K. Az alapvagyon 496 K. A vagyonból 922 K. 13 fill. kötvényezett betéti könyvben van elhelyezve a Gyulafehérvári Takarékpénztárnál, készpénzkészlet 6.14 K. A számadás lezárása után érkezett be a siki egyesület részéről 35 K., mely a jövő évben fog elszámoltatni.

Szellemi és anyagi ügyeinknek ezen futólagos bemutatása után az összetartás, együtt működés szükségének hangsúlyozásával zárjuk be ezen beszámoló jelentést. Korunk oly fokozott követelésekkel lép fel a kath. iskolával szemben, hogy ezeknek csak úgy felelhetünk meg, ha mindannyian a lehető legnagyobb erőfeszítéssel dolgozunk a nép vallásos és hazafias nevelése érdekében. De viszont oly szellemi erő lakik az erdélyi résznek körülbelül négyszáz tanítójában, hogy az közös célok érdekében, közös irányzással vezetve észrevehető hatást is fog eredményezni. A közös cél, közös irányelvek szerinti munka: ezek vezessék a vallás és haza szolgálatában diadalra Szövetésünket!

Aki oly ujságokat vagy más iratokat olvas, melyeket vallásellenes emberek írnak, saját lelkén követ el öngyilkosságot. *Stolz Albán.*

Előpatak. Az itteni olvasóteremben szépen virágnak a pornografikus újságok, — látszik, hogy a vezetőség kálvínista és zsidó konzorcium. Fiatal leányok kilopják az olvasóból s — élvezik. S a szülők nem is sejtik, hogy mitől romlanak gyermekeik. Szülők vigyázzatok, ha fürdőre visztek gyermekeiteket!

Tusnád. Van itt egy ker. kath. vendéglő, a „Sveic.” Az ellátás kitünő és a legolcsóbb az egész földön. Kényelmes és elegáns szobák kaphatók napjára 1 K. 60 fillértől egész 6 koronáig. Pensió rendszer, 6 koronától 10-ig teljes ellátás. Átutazóknak és Tusnádra igyekvőknek saját tapasztalatunkból melegen ajánljuk a Sveicot.

— **Személyi hírek.** Fábrián Sándor nagyprépost és Kovács Lajos praelátus-kanonok néhány heti üdülésre a napokban elutaztak.

Békefi Remig dr., egyetemi tanár néhány napi tartózkodásra a káptalani levéltár és a Bathány-könyvtár tanulmányozása végett Gyulaférvárra érkezett és itt léte alatt a püspöki udvar szívesen látott vendége.

— **Személyzetiek.** Fábrián Sándor nagyprépost megrongált egészségi állapota miatt püspök helyettesi tisztéről lemondván, helyébe Imets F. Jákó és Zomora Dániel praelátus-kanonokok neveztettek ki provikáriusokká. Rak József papnevelő intézeti tanulmányi felügyelő az Irgalmas Nővérek igazgatója lett.

A kerületi papság kebelében pedig a következő változások történtek: Tóth Kálmán marosludasi, Kőrösy Géza verespataki, Fülöp János offenbányai, Pál Dénes sósmezői, Andrácz Géza gy.-felsőlaki, György Gábor désaknai lelkészeké neveztettek ki.

Áthelyeztetettek: Zombory László Brassából Gyulaférvárra püspöki udvari káplánnak, András József csik-szeredai, Benze István hátszegi, Ronay Aurél brassói, Gáspár Béla piski-telepi káplánoknak.

Az újságok között alkalmazást nyertek mint káplánok: Buzás Imre Ditróban, Csomortáni Ignác Csatászegben, Fekete József Kézdiszentkeresztben, Fodor Nándor Csikrákoson, Kasper Frigyes Tusnádon, Török István Beceken.

— **Ezüst menyegző.** Szép családi ünnepélyt folyt le a napokban Segesváron. Merza István vármegyei hivatalnok és felesége megünnepelték házasságuk 25. évfordulóját s az ezüst menyegző alkalmából a jubiléi házaspár rokona Merza István székelyudvarhelyi káplán végezte a távollévő helybeli plébános helyett az egyházi szertartást s jól sikerült beszédet intézett az ünneplő házaspárhoz, kiket ezen alkalomból sokan felkerestek jó kívánataikkal.

— **Prímícia Baróton.** Azt szokták mondani, amilyen a pap, olyanok a hívei, vagyis a pap életével és példájával átforgatja híveit a saját képére. Mintha szóról-szóra kezdenének beteljesedni e szavak Baróton! Mert Máthé Isten esp.-pléb. nemesak hogy önmagához hasonló buzgókká változtatta át híveit, hanem tisztá, becsületlen papi életével oly hatással van a hívekre és a tanítókra, hogy azok örömmel látják gyermekeiket Krisztus szolgájává lenni, ezek pedig nem ijednek meg a világ által leszólt, valóban nehéz pályától, mert szemekkel látják, jó az Úrnak szolgálni és a hiú világot ott hagyni. Ezen példától vonzatva lépett Sass Antal is ezelőtt négy évvel ezen pályára és Isten

kegyelméből f. é. július hó 4-én ezen jó lelki- atya vezette őt az Úr oltárához, hogy bemutassa első szent mise áldozatát a jó Istennek. Nagy ünnepe volt Barótnak, nagy öröme mindnyájunknak. Abból állott ez ünnep, hogy több mint 200-an járultak a szentáldozáshoz és mindnyájan egy szívvel s lélekkel imádkoztunk az ujmiséért, hogy hűség szolgája lehessen a jó Istennek. Abból állott ez ünnep, hogy nyolc assistens paptestvére a hívek buzgó éneke mellett a plébániáról lekiserde a gyönyörű szép templomba, hol az evangélium után Botár Gáspár volt baróti káplán, Krisztus szolgájához illő és méltó szavakkal szólott régi híveihez és oltártartestvérehez. Nagy méltóságra hívatott, — úgy mond — mert Krisztus téged magadban hordozod, és mindenki kézd fog nézni. Nagy szenvedésre, s örökös önmegtartóztatásra hívatott, mert életedet is oda kell adnod! Folytonos munkára hívatott, hol hálára nem számíthatsz, mert legjobb szándékodat is felreagazazzák. És mindezek dacára még is hallgattál Krisztus szolgájára: „Menj!” Én is mondom menj, és ne félj, mert Krisztus azt is mondotta: „Az én lelkemet adom neked!” Jut abból a lélekből mindenkinek! És örömkönnel teltek meg szemek, szívünk-lelkünk kegyelem töltébe, midőn szent mise végén áldását adta ránk, mert mindenki tudta, hogy kedves volt áldozatja Isten előtt; hisz úgy mondták, a jó Isten is papnak teremtette. Adja Isten, hogy jó pap legyen.

— **Oltármegáldás M.-Zsákonon.** Lélekemelő ünnepe volt Magyar-Zsákon filiális hitközségnek jul. 4-én. A szokásos búcsúval egybekötve történt az oltár benedíklása. A kettős ünnepre kereszt alatt jöttek a szomszéd hitközségek. Az igazán remek művi oltárt a lourdesi Szűz Mária szobrával Kádár Mátyas vécei pléb. buzgólkodása folytán a hívek közadakozásból emelték 1400 kor. költséggel, kik könyvelésszerű szemekkel vettek részt Mártonffy Sándor eszperes által végzett megáldási szertartáson. Szt. mise alatt sokan járultak a szentáldozáshoz. Ünnepi szt. beszédet Szabó Dénes lourdesi lelkész tartott. A gyönyörű oltár Csizsár János, M. Zsákon község szülőtlék, a tehetséges fiatal szobrásznak mesteri alkotása.

— **Helyreigazítás.** A Közművelődés idei 25. ik számú lapjában Erdély műemlékeiről lévén szó, e cikkben fel van sorolva Borbánd is a templomával, melyről az van mondva, hogy a XVIII. századból származnék. Nem tudom, hogy honnan vette az író ezen adatot, de óriási tévedés van abban, mert az 1821. és 1830. évből való Canonie. Visitationis Decretumban és egyházmegyéink minden Schematismusában Borbánd templomáról ez olvasható: Parochia existit ante annum 1302, és valószínű a templom is abból az időből való, mit mutat a talaja és az épület stílusa is. A plébánia lak és talán a harangláb épülhetett a 18. század elején, de ez utóbbi akkor is inkább csak javítva lehetett. A plébánia s így a templom is a 16-ik század közepe tájt a reformátusok birtokába esett és 1714-ben jutott vissza a katolikusok kezébe, mint eredeti tulajdonába. A Visitat. Decretumban még az is áll, hogy Borbánd 1451 körül egy virágzó plébánia volt. Ezeket az igazság szempontjából jónak vélték a hiba helyrehozatala végett a ftdő Szerkesztő úrnak megírni. Kiváló tisztelettel vagyok Borbánd, 1909. jul. 1-én, alázatos híve Butyka Sándor, pléb.

— **Köszönet.** A szentdemetri római kath. egyház nevében forró köszönetet mondok ezúton is Jovag Sperker Ferenc főgondnok úr Önméltóságának, ki a szentdemetri kántori lak építési költségeire 1000 koronát adományozott. A jó

Isten fizesse meg nemeslelkűségét. Borsos, 1909. jul. 2. Szabó Dénes lelkész.

— **A Kath. Tanítók Orsz. Bizottságának augusztusi közgyűlése.** Az Országos Kath. Tanügyi Tanács a napokban dr. Szentgyörgyi Jordán Károly elnöke alatt elnökségi ülést tartott, melyben a világi elnök előterjesztésére elhatározta, hogy a f. év augusztus hónap 27-én tartandó közgyűléssel kapcsolatosan a természet utáni népiszkolai rajzitanítás, valamint a női kézimunka és slójdoktatás mai fejlett módszerét — egyes iskolák hatóságainak szíveségéből — szűkebb keretű, de karakterisztikus típusokban bemutatja a gyűlésen résztvevő tanítóknak. Ezzel is fokozni óhajtván az országos központi üléspadagógiai értékét, jelentőségét. A kiállítás hét részből áll: I. Az elméleti rész bemutatja az illető tárgy oktatására vonatkozó irodalmat. Ezért tisztelettel kérjük, hogy az említett tárgyak oktatására vonatkozó pedagógiai műveket (lehet külföldi is), vezérkönyveket, mintákat, tanítási szereket a kiállítási szándékokok a rendezőbizottságnak aug. 15-ig beküldeni szíveskedjenek. II. A gyakorlati rész a kiállító iskola egyes osztályainak tanítási menetét tünteti föl az illető tárgyakból; tehát nem sok tárgy kiállítása lesz a cél, hanem a tanítás eredményének fokozatos feltüntetése, az egyes tanítók, illetve iskolák sajátlagos tanítási menetének megfelelően. Igen kívánatos volna, hogy az egyes kiállító iskolák az érvényben levő részletes lektetert is csatolják a növendékek készítményeizhez. Így teljesebb lesz az a pedagógiai érték, amit egy-egy iskola ilyen karakterisztikus kiállítása a szemlélő pedagógus tanító előtt képvisel. A bejelentett tárgyak aug. 15-ig a rendező-bizottsághoz küldendők. Hangsúlyozzuk, hogy nem annyira terjedelmes, mint inkább értékes, osztályonként egy-egy növendék munkájában feltüntetendő öntudatos rendszer fokozatait kívánjuk a kiállítás egyes részleteiben feltüntetni. A kiállítás fölött egy a közgyűlés által kiküldött zsűri mond véleményt. A bejelentések és mindennemű tudakozódás az „Országos Kath. Tanügyi Tanács iró-dája” címen Budapest, VIII., Szentkirályi-u. intézendők aug. 1-ig.

— **Zarándoklat.** Az Országos Katolikus Szövetség Máriazelli zarándoklatának tervrajza. A nagyobb kegyhelyek zarándoklatának rendezése és ellenőrzésére alakult és a magas Püspöki Kar által megerősített Zarándok-bizottság folyó év aug. 14—19, illetve 16—19. napján Nagy-Máriazellbe vezet zarándoklatot. A zarándoklat két csoportja között lehet választani. I. csoport. A u g. 14-én, szombaton reggel 6 órakor külön hajón indul Budapestről, a Petőfi-terről. A vidékről 13-án este érkező utasokat, ha lakásuk nem volna, a hajón még azon este elszállásolják. A hajó egyik terme kápolnává alakítatik, hol az uton misézni és a szentséghez járulni lehet. A u g. 15-én ünnepi istentisztelet. Megérkezést Marbachba délelőtt 10 órakor, honnet körmenetben Mária-Tafelre indulnak. 11. órakor szent mise. Délután ünnepi ájtatosságok. Éjjeli szállás (kenyelmes szállók.) A u g. 16-án. Reggeli ájtatosság után visszatérés Marbachba, átkelés kompon a Krummshausba vasúttal, másra, honnet különvonaton Rosenau-ba érkeznek. A vasúttalomástól körmenetben a Sonntagberg (Szentháromsághegy) dőlben megérkezik. Délutáni ájtatosságok. Éjjeli nyugvás az ottani szállókban. A u g. 17-én kora reggel körmenetben visszatérés a rosenau vasúttalomás-hoz, honnet különvonaton Amstettenen keresztül S a n P ö l t e n-be érkezik délelőtt 11 órára. Itt érkezik be a külön zarándoklat, mely augusztus 16-án vonaton indul Budapestről. Érkezés után 12 órakor külön vonaton Máriazellbe indul az egyesült zarándoklat, mely megérkezik fél 6 órakor. Ünnepélyes bevonulás a kegy-templomba, hol még azon este megkezdődnek a búcsú-ájtatosságok és a lelki gyakorlat. A u g. 18-án reggel közös szent áldozás, 9 órakor

ünnepi istentisztelet és az elmélkedések folytatása, keresztút. Délután a város megtekintése. Este bueszo-ájtatosság után különvonaton indulás a S a n P ö l t e n e n át Kremsbe, hol a zárándoklat egyenesen külön hajójában tér nyugra. Iomra. 19-én egész nap ájtatosságok a hajón. Kiszállás reggel Pozsonyban a koronázó templom meglátogatására. Délután Esztergomban a bazilikában fenyves Szent István ünnep. Megerkezés este a Petőfi-terre. A szent Ferenciek templomában hálaabás. E z e n h a t n a p o s ú t k ö l t s é g e i. I. oszt. I. oszt. vasuton I. oszt. hajón 65 K., II. oszt. II. oszt. vasuton I. oszt. hajón 50 K., III. oszt. III. oszt. vasuton II. oszt. hajón 33 K., IV. oszt. III. oszt. vasuton III. oszt. hajón 26 K. Ezen árak eskais a hajó és vasúti jegyek megváltását foglalják magukban. Étekezést és szállást mindenki maga fizeti. II. K ü l ö n e s o p o r t. Azok, kik az utat rövidbe idő alatt kívánják megtenni, külön csoportot alakítanak és indulnak A u g. 16 á n a Szent-Ferenc rendiek templomából. Budapest keleti pályaudvarból Bruck-Wien, San Pöltenen át utol erik aug. 17-én délután 11 órakor az első csoportot és azokat felvéve külön vonaton érkeznek Máriazellbe és azontúl a két zárándok csoport egyesülve végzi ájtatosságait és Kremsből szintén hajón tér haza. E z e n h a r o m n a p o s ú t k ö l t s é g e i. I. oszt. I. oszt. vasuton I. oszt. hajón 50 K., III. oszt. III. oszt. vasuton II. oszt. hajón 32 K. Ezen árakban a mariazelli szállás is befoglalatik. A rendezőség azon utasok számára, kik teljes ellátást is kívánnak, azt I. osztályon napi 7, a II. osztályon napi 5 koronáért az egész uton biztosítja. A zárándoklatra aug. 1-ig kell jelentkezni az Országos Katolikus Szövetségnél (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. sz.) A jelenzők világosan értesítsek az irodát arról, vajjon a hat napos, vagy a külön három napos utat kívánják-e igénybe venni és hogy élelmészükre a vezetőség gondoskodik-e, vagy maguk költségén kívánnak ellátásban részesülni. A jelentkezéskor a teljes költséget is be kell küldeni. A zárándoklat vezetősége nagy gondot fordít a hívek lelki gondozására és az egész idő alatt ájtatosságokat és lelkigyakorlatot végez. Fővezetők: Szentiványi Károly, az Orsz. Kath. Szöv. igazgatója, P. Buttykay Antal, sz. Ferencendi házfőnök és Guba Pál, kegyesrendi aldozópap, kiknek a zárándoklatban résztvevő számos pap segít.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Akkordok.** Karafiáth Jenő heti és napi lapokban közre adott verseit kötetbe gyűjtötte össze. E kötet Akkordok címen Singer és Wolf-nél jelent meg. A boríték rajzot Lakatos Artur festőművész tervezte. A verses könyv megrendelhető a szerzőnél IX. Csepelrakpart 1., aki két koronáért bérmentve megküldi. Kötött példány három koronába kerül. Kapható könyvkereskedésekben is.

* **Borromeus** hitazonoklati folyóirat (Győr; előf. ára: 8 kor.) legújabb kettős füzeté szép, gondosan kidolgozott, alapos, tartalmas és korszerű beszédek közlő július, augusztus és részben szeptember minden vásár- és ünnepnapjára, nemkülönben szentek búcsúünnepére és temetésekre. Tájékoztatóul szolgál a füzetnek ez a tartalomjegyzéke: Tartalom. 1. Pünkösdtől VII. vasárnapra: Hadd látom cselekedeteiből hitedet! Plébános-tól. 2. Pünkösdtől VIII. vasárnapra: Kettős számadásunk Isten előtt. Köves Kálmán, vágfarkasdi plébános-tól. 3. Pünkösdtől IX. vasárnapra: Az ó- és új szövetségi templom. Köves Kálmán, vágfarkasdi plébános-tól. 4. Pünkösdtől X. vasárnapra: Isten a kevélyeket elveti, az alázatosakat kedveli. (Felsőbrendű homília.) Fr. Leo a So Emerico, O. C. D. budapesti kármelita perjelőtől. 5. Nagyboldogasszony ünnepére: Páratlan szolgál, páratlan jutalom. Gerebenics Sándor, szerkesztőtől. 6. Szent István király ünnepére: Országunk

legnagyobb jövevénye. Plébános-tól. 7. Pünkösdtől XII. vasárnapra: Irgalmas szamaritanusunk. Káplán-tól. 8. Pünkösdtől XIII. vasárnapra: Az Úr Jézus és a bajlódó ember. Köves Kálmán, vágfarkasdi plébános-tól. (Lásd egyetlen a 13-dik beszédet is Ker. sz. János fejevételéről a 773-ik lapon!). 9. Pünkösdtől XIV. vasárnapra (Örnyalok ünnepére): Hűség, jóságos szolgatársaink. Nemo-tól. 10. Kisasszony ünnepére: Hajnali csillagunk. Gerebenics Sándor szerkesztőtől. 11. Pünkösdtől XV. vasárnapra (Mária nevenapjára): Köszöntésünk édes menyjei Anyák névnapján. Marianus-tól. Alkalnciak: 12. Mária-Mandolna ünnepére: A szeretet példakepe. Pectorator-tól. 13. Urunk színeváltozása ünnepére: Urunk színeváltozásának tanulságai. Mansionarius-tól. 14. Keresztelő sz. János fejevételének ünnepére: Mire visel a testiség büne! Joannes Decollatus-tól. 15. Halotti beszédek: I. Cimistől. II. Tóth József, szatmári szentszéki ülnöktől.

Levelezések.

A „Figyelő”-vitához.

(Egy másik állami tanító véleménye.)

Miután ennél a kérdésnél nem két-három ember vitájáról van szó, hanem egyház és állam vitájáról, mind a kettőnek elsőrendű érdekéről, a tan- és nevelésügyről, legyen szabad ebben a vitában nekem is kifejeznem véleményemet, annál is inkább, mert bár elismerem, hogy a mennyire az érdek, mely tollaikat irányítja s a milió, mely felfogásuknak megadja a karakterisztikumát, megengedi, tárgyilagosa, mégis egyik fél sem ment az elfogultságtól, különösen nem Földes Ferenc kártársam.

Én katolikus is vagyok, buzgó katolikus, működtem katolikus iskolánál is, állami tanító is vagyok, magyarosítottam székely hévvel németeknél, tótoknál, oláhoknál, így tehát azt hiszem, ideális tárgyilagossággal szólhatok a kérdéshez.

Először is arra kérem Földes Ferenc kártársamat, nehogy abban az illúzióban ringassa magát, hogy itt kisebb-nagyobb erőfeszítés, kisebb-nagyobb ellentállás után szembeállítjuk és leakarjuk számoltatni, az egyházat az állammal, mint Franciaországban.

Ha nem is lenne Magyarország abban a szerencsés helyzetben, hogy Franciaország vesztén tanulja meg a fundamentum nélkül való házépítés esztelenségét, akkor is előre beláthatná kártársam, hogy mi a mi politikai és néprajzi viszonyainknál fogva olyan extravagáns passziókat nem engedhetünk meg magunknak, mint Franciaország.

Elismerem, hogy ott is, nálunk is igen sokan vannak, a kik állam és egyház szembehelezésénél jóhiszeműen járnak el, a mennyiben annak talán pillanatnyi előnyét, kényelmesebb mozgását látják.

Ezt tudom, látom, elismerem, megbecsülöm, de ez oly kis előny a jelenben, ama későbbi nagy károkkal szemben, melyek a fékére eresztett néplelekben várnak reánk, hogy azt nélkülöznünk kell, már csak azért is, mivel azt az idők folyamán és a káros hatásokat belátó s tapasztalataival a kath. iskolákhoz visszatérő korszellel jóakaró támogatása mellett pótolhatjuk a kath. iskolánál is.

Legfőbb érveket tartjuk az állami iskola tényleges mellett a magyarosítást.

Ezzel úgy áll a dolog Földes úr, hogy feláldozzuk katolikus gyermekeinket s nem kapunk megmagyarosodott gyermekeket. Rossz vásár, Földes úr, egy lelket a hit iránt — legálább is — közömbössé tenni azért, hogy 6—15

éves koráig megtanulja: „ez ástál, ez pád” s otthon a családban egy óra alatt lerontásuk egy esztendei fáradozásukat.

Szomorú tapasztalatból mondhatom, hogy a magyarosításra fordított pénz: kútba dobott pénz. Csak ellenségeinknek szerzünk kényelmet az ellenünk való működésre.

S ez nem elég, kedves kártársam, osszuk el a nyugodt komolysággal, bár lassan, de biztosan haladni akaró magyarokat azoktól, kiket a semmit sem vesztő bevándorolt galíciaiak „haladásba” akarnak kergetni, aztán az önközben sikeres magyarosításnak ebben a testvérmeghasonlásban is nagy ellenértékét kapják, eltekintve a hitbeli kártól, mely az önvalóságának nem fáj, de az anyémnek igen.

Az egyházelles elemek 99%-át a papok iránti ellenszenv teszi ilyenekké.

Tudom, Földes úr is azért nem szereti a kath. jellegű iskolát. (Azért irom kath. és azért nem irom, hogy hitfelekezeti, mert — és ez nem elfogultság, hanem hitel — a kath. egyház nem felekezeti.) Tehát a kath. papok miatt. Nekem is volt részem s még most is van kath. pap részéről keserűségben.

De azt nem a pap tette — bár értené meg az annyira „felvilágosodott” s mégis ostoba világ — hanem az ember, melynek veie született s felszedett gyarlóságait még az egyház sem tudja teljesen kiirtani gyarló lelkéből.

Az állami iskoláknak jegyző és koresmáros gondnoksági elnökei szintén hatalmaskodnak a tanító felett, sőt miután hivatásuk nem is áll kontaktusban a tanítói hivatással, még bántóbb, még károsabb módon teszik azt.

Azt mondom, Földes úr, legyen teljes szabadság! Tartson iskolát az egyház is, az állam is, a község s a magánérdekel is, de ne törjenek egymásra, mert a melyik a másikra tör, az nem szolgálja a való célt s akkor önmaga ellen teszi terhelő vallomást.

Nekünk állami tanítóknak a hangunkat is mérsékelnünk kell, hogy ne áruljuk el, miszerint az öreg Elizeus mellett gyermekek vagyunk. Ha majd annyi év és élettapasztalat lesz az állami népoktatás birtoka, akkor belátjuk, hogy nem csak az ugrándozó gyermek, de a lassan, óvatosan lépkedő öreg ember is — halad.

Őn azt írja, meghajlik az érvek előtt. Kérem tegye meg. Üdvözlé:

Balás Béla,
állami tanító.

Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Itt van az a „holt idevény”, mikor a szerkesztő nem szerkeszti és az előfizető nem olvassa a lapot, mivelhogy pihenni vágyunk. Miután pedig a lapnak mégis meg kell jelennie és pedig telenyomatva, (mert üres lapot csak a horvátoknak és csak egyszer adunk, akkor is bölcsességünk tudta nélkül), közleményekre tehát a helyettes szerkesztőnek is szüksége lesz. Ez a tudat kettős hatással van reám. Egyrészt síkeltte tesz az ön abbéli megjegyzése iránt, hogy „közleménye válogatja”; másrészt fölbátorít arra, hogy egy, több lapszámra tervezett terjedelmes közleménnyel állítsak be.

Miután ezzel olyat mondtam, ami legálább némiképen érdekelheti szerkesztő urat, most mondok olyat, ami valószínűleg nem fogja. Mondom ugyanis azt, hogy mikor nem tudok okosabbat tenni, (szerencsémre, többnyire tudok!) leülök az íróasztalomhoz és papírra vettem néhány gondolatot. Természetesen csak az olyanokat, amik véleményem szerint magának valók és csiraképesek, amiket tehát érde-

mes elvetni. Mikor aztán egy-egy általánosabb vagy részletesebb gondolatkiállítást megtekintek (a saját naponként tömörkedő olyant rendez) és valamelyikben olyan eszme-termek öltik szemembe, amilyen féleségből én is tettem el saját termésűt: összehasonlítást teszek és addig örzöm gyűjteményemben a saját termésűt, míg kiválóbbra nem akadok.

Néhány év óta, tetszik tudni, egy új eszme-féleség van „bevezetve” a kath. zsurnalisztika gyéren látogatott, de elég hangos tözsdéjén, a melynek termelésével, miután a termék rendkívül kapós,¹⁾ eddig már körülbelül valamennyi tollforgató emberünk megpróbálkozott. Így hát én is. Értsem a kath. sajtópártolás eszméjét.

Hogy mit produkáltak e nembn eddig, — lehetetlen részletesen föltüntetnem, de nem is szükséges. A szokvány minőséget néhány minta bemutatásából is megismerhetjük, valamint megérthetjük némileg azt is, hogy én ezen minőségek mellett még mindig tartogatom a saját termésű eszmémet. Tartogatom, de mostantól fogva már nem zsákba kötve, hanem a nyilvánosság piacára állítva.

Most pedig, miután a föntiekben bemutatott nagy mesteri voltomat abban, hogy sok szóval keveset mondjak: hadd mutassak be egy-két szemelvényt a sajtópártolást szolgáló eszmetermékekből.

Az első mindenesetre az az ezerféle módon eszközölt pénzügyítés, melynek eredményét az „Alkotmány” útján módunkban van napról-napra figyelemmel kísérni. Elsőnek csupán azért nevezem ezt, mert gyakorlatilag is alkalmazásban van. Egyébiránt gyenge dolog. Eredménye nem egészen egy fillér évi áldozat készség fejenkint. Sőt, ha meggondoljuk, hogy az adományok legnagyobb része egyszerűen mindenkorra szól, — még negydfillér se esik. Így soha se fogunk celt érni, sőt nem vetek neki egy évet és ez a mód teljesen csődöt fog mondani anélkül, hogy valami jelentékenyebb hasznát láttuk volna.

Masodik helyre teszem a mult évi kath. nagygyűlés (csak elég tekintély!) által inaugurált eszmét. Értekező e cimen méltatta a sajtó ügyét: „Mi kell a ker. sajtó megteremtéséhez?” Mi kellene? Sok pénz kell. Így gondoljuk mi. Előadó azonban így felelt meg a kérdésre: „Első sorban egy hatalmas előfizető tábor.” Hát iszen ez is mondás, csak hogy nemetül van. Magyarra — vagy csokorlati nyelvre? — fordítva szóról-szóra azt teszi, hogy igen sok pénz. Mert egy hatalmas tábor, mely fizet, = sok pénz. Igen, de vajjon valóban hatalmas tábor-e az, amit értekező óhajtott? Tavólról se. Kétezer előfizető — ennyit kíván ő — ma annyi, mint semmi. Arra se elég, hogy egy középterjedelmességű, nagyobb részében olóval szerkesztett lapot föntartson. Számítása szerint a szerkesztőség — 15 ember — díjazására, könyvmatosokra, külső munkatársak és külföldi levelezők részére, vidéki levelezésekre, kiküldetésekre, szolgák fizetésére, helyiségre, fűtésre, világításra, adóra, irodára, telefonra stb. stb. jutna hatvan ezer korona. — Aki némiképp is ismerős a fővárosi körülményekkel, ha leszámítja a 60 ezer koronából a 15 ember részére fejenkint a 3200 korona fizetést (ennyit szánt részükre az előadó), aztán leszámítja sorban az egyéb szükségletekre való, eltekintve a külmunkatársaktól, az látni fogja, hogy utóbbiak részére minden egyes esetben egy pakli nyolc filléres pipadohányt se lehet adni honoráriumul. Ezek így léven: bizonyosra lehet-e venni, hogy ezen lap köré fogunk csoportosulni mint külső munkatársak a legjobb munkaeörök? Bizonyosra lehet-e venni, hogy az a 15 „ember” ott a szerkesztőségben, egyenkint átlag 3200 korona fizetéssel, le fog gyűrni 500—600 olyan ellenfelet, akik fejenkint legalább 5—6 ezer korona jövedelmet élveznek.

Nem hiszem, hogy ennél kedvesebb naivságot fölön ttek körében mióta a világ áll csak egyszer is észlelhettek volna. Ezt nevezem én zsurnalisztikának a — mellényzsebben.

Azt tudjuk, hogy az ellenfélnek van legalább ezer bel- és külmunkatársa és félmillió előfizetője. És mi, hogy fölvegyük a harcot, kívánunk 15 embert és 7000 előfizetőt. Mert t. i. 7000 (plus-minus) előfizető = 200,000 (plus-minus) korona. És ez — előadó szerint — rémitó összeg.

Hát én meg komolyan azt mondom, hogy azt a rongyos 200,000 koronát ne sokat emlegessük, mert több valaki csupa juxból oda dobja, (elég olyan kath., pláne keresztény ember van, aki ezt a mellényzsebébe nyulva is megteheti), hanem aztán lássuk, hogyan fogjuk vele megyni a csatát.

A sajtópártolás harmadik módja az volna, hogy lelkes emberek házról-házra járnának az egész országban és úgy gyűjtenének. Aki ezt a javaslatot tette, abban a meggyőződésben van, hogy legalább egymillió sajtóalapítót kell összehoznunk a legközelebb idő alatt. Nézőnk ennek a javaslatnak is a gyomrába. Az ország bejárása legalább 25 ezer munkanapot jelent. Ha félév alatt akarunk végezteni, kellene hozzá 140 ember. Fizetésük naponként per 10 korona, 250 ezer korona. Összes fuvardíjuk — mondjuk — 50 ezer korona. Összesen 300,000 korona. Hogy már most az egymillióháromszáz-ezer korona meglegyen, minden egyes gyűjtőnek átlag mintegy tízezer koronát kellene összehoznia. Községeink pedig legalább száz koronát. No hát szeretném én látni azt a lelkes négy gyűjtőt, aki például Hunyadvármegyében az ő 10—10 ezer koronáját összeszedné.

De meg hol is lehetne találni százezrekre olyan megbízható embereket, akik félévi alkalmaztatás miatt rendes foglalkozásukkal szakítanának? Ennek az operációnak valószínűleg csak olyan anyagi haszna lenne, mint az egyházi javak elkönyvetelésének Franciaországban. De hogy mekkora lenne az erkölcsi kára, — annak értékeslet moralistákra bízom.

Azt mondhatná valaki, hogy azért ez mégis életrevaló eszme, hanem a kivételén kellene változtatni, oly módon, hogy járnak be az országot a papok ingyen. Kiki a saját plébániája területét. Per absolutum meg lehetne tenni, némi sikert is lehetne tőle várni, de milliót legfőlebb egyfilléresekből.

Szóval ez se életre való eszme.

Mondhatom, elénk figyelemmel kísértem, mi történik vagy javasolják a jelzett cél érdekében, de eddig egyedül a „Közművelődés” mondotta meg, mit kell tenni, mikor 25. számában „A sajtó és a kath. fölfogás” című cikkében így nyilatkozik: „Kötelességünk, hogy anyagi éjszellemei erőnkbe börtannyitadjunk a kath. sajtó rendelkezésére, amennyit csak nélkülözhetünk.”

Ez a sine qua non! Aki valjha ezen elvet, az őszintén barátja az ügynek, aki pedig hinni látszik, hogy más megoldási mód is található, — az ámitja önmagát is, másokat is.

Miután az egyedül lehető mód ime nyilvánossá lett, indíttatva érzem magamat arra, hogy több mint egy évvelőt készített javaslatomat én is közreadjam. Eszem ágában

sincs számítani arra, hogy elfogadtassék, mert effele ábrándokból alaposan kijózanodtam; de az eset nagyon érdekessé lehet néhány évüzed mulva, — hát hád örökítsük meg. Több mint egy év előtt közöltem indítványomat egy szerkesztőséggel. Ha — Isten kegyelme folytán — az akkor elfogadtatott volna, természetesen nem a szerkesztőség, hanem az érdekeltek részéről, hiszem, hogy a mai napon a mi kath. újságunk volna az országban a legtartalmasabb, legjobban szerkesztett, legolcsóbb, legerjedelmesebb és legolvasottabb lap.

Lássuk hát, mit irtam én május elején mult egy éve a következő cím alatt:

Milliók sajtó céljára vagy hathatós mód a sajtómizéria megszüntetésére.

Sebeshelyi.

Szerkesztői üzenetek.

Csiksomlyó. Későn jött; már előzetesen kaptunk róla értesítést.

Tekerőpaták. Mult számunkban, ha olvasni méltóztatott, minden harenak elejét vette a jószándékú tudósított.

Sebeshelyi. Ha, nem vagyunk épen olyan szomorú helyzetben! De zivessen veltük sorait s hogy lássa, mennyire nem vagyunk szegények közlendőkben, cikkeket csak jövő számban hozzuk; hogy pedig ránk ne ripakodjék, hozzuk a bevezetőt.

Torda. Köszönjük. Jönni fog.

Tusnádfürdő. „Ecce, venio!” Nagyon jó. Kérünk még belőle.

K. J. Reichenhall. Milyen kedves volna, ha onnan is kapnánk „fürdői levelet!”

B. B. Sz. Személyes érveket ne tegyen — nagyon kérjük — észrevételei közé. A mi pedig a plágiumot illeti, abban keressen más, illetékesebb helyen jogorvoslást. Pletykákat meg nem ténnyel állunk szemben, nem közölhetünk. Szavahihetőségét ezzel nem vontuk kétségbe, de így, rövidesen, tudósítása ilyen jellegű visel: különösen, mivel „megtorló lépéseket nem kíván tenni.”

Balaton. Türelem — közlést terem.

P á l y á z a t.

A szászsebesi róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat nyitattik.

Javadalmazása: 1. Az erdélyi róm. kath. elemi iskola alaptól évi 252 kor. 2. Terményváltás a városi pénztárból évi 84 kor. 3. A róm. kath. iskolapénztárból évi 792 kor. 4. 3 hold 96□öl szántóföld, melynek mindenféle adóját és illetékét a kántortanító köteles fizetni; jelenlegi hasznóereje évi 72 kor. Összesen 1200 korona. Továbbá: 5. Esetleges stóla-jövedelem a temetések után. 6. Esedékes korpótlék. 7. Lakás az iskolaépületben, mely áll: 2 szoba, 1 konyha, pince, padlás és konyhakertből.

Köteleességei: 1. Az osztatlan népiskola tanítása a püspöki tanterv szerint minden tantárgyból. 2. Az összes kántori teendők végzése helyben és vidéken, a mindennapi szentmisén orgonázás. 3. Az idegen iskolások részére egyházi énektanítás heti 1 órán át. 4. Egyházi énekar szervezése és vezetése. 5. Az egyházközösség magyar-német nyelvű lévén, szükséges, hogy a megválasztandó németül legalább énekelni tudjon.

Megjegyzendő, hogy a választáskor a róm. kath. tanítóképezdét végzett pályázók előnyben részesülnek és hogy a kinevezett köteles lesz állomását két hét alatt elfoglalni és azt tanév közben el nem hagyhatja.

A kellően felszerelt pályázatok f. é. július hó 28-ig az iskolaszéki elnökséghez küldendők be.

Szászsebes (Szebenmegye). 1909. július 12-én.

Lencs Imre,
lelkész, isk.-sz. elnök.

1) Sajnos, csak kapkodnak feléje. Szerk.

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

ALAPÍTTATOTT 1848-BAN.

Melczer Gusztáv

viaszgyertya, szappangyára NAGYSZEBENBEN.

Ajánlja elismert legjobb temp-
lomi gyertyáit minden kívánt
nagyságban viaszból, stearin-
ból és ceresinből.

Számos elismerő levéllel rendelkezik.

Kedvező fizetési feltételek.

Bérmálási lapok, Bérmáltak anyakönyve,

A bérmálás szentségének -
szertartása s minden más egy-
házi hivatalos nyomtatványok
nagy készletben kaphatók:

Papp György

könyvnyomdájában

GYULAFEHÉRVÁRT.

Alapított 1840-ben,
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. . .

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, ARAD,
Rakóczy-utca 11-28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. sza-
badalmazott harangjait, melyekkel
igen tetemes súly és armetakarítás éretik el-
p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 kg. súlyú
harang hangja egy más regibb szerkezeti 460
kg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű for-
gatható vasharang felszerelést, melyek
a tornyot nem rázkódtatják, járásuk oly könnyű,
hogy egy gyermek is több harangot
huzhat egyszerre.

Regi harangoknak ilyen forgatható könnyen huz-
ható vasszerelésre való átalakítását. — repedt haran-
goknak újraváló öntését vagy csekély felülízüzet
mellett való becserelését.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

FLEISCHER JÁNOS

(Keresztény katolikus cég)

egyházi ruha és reverenda-szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb
szabású, minőségű és finoman kidolgozott reve-
rendák és címádák, papi civil öltönyök
előállítására.

Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindennemű egy-
házi ruhák:** casulák, pluvialék, velumok, bal-
dachinmok, minisztráns ruhák, zászlók, lobogók,
karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre, sem Bécsbe menni.
Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi
céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség**
tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól
eszközöltetnek.

! Költségvetés, árjegyzék ingyen. !
— Személyesen is megjelenek — !